

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
КЗКОР «КИЇВСЬКЕ ОБЛАСНЕ БЮРО СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ»**

**Н.М. ЕРГАРД, О.Л. КОБИЛЯНСЬКИЙ,
А.В. МУСІЄНКО, О.Ю. ПЕТРОШАК**

**ФІКСАЦІЯ ТІЛЕСНИХ УШКОДЖЕНЬ
В ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА ОСОБЛИВОСТІ
ЇХ ДОКУМЕНТУВАННЯ У ФОРМАТІ
«СТАМБУЛЬСЬКОГО ПРОТОКОЛУ»**

Навчальний посібник

Київ – 2023

УДК: 340.620.6.:616.001
ISBN 978-617-8310-09-7
Е69

Рекомендовано до друку Вченою радою Державного університету інфраструктури та технологій (Протокол № 5 від 11.12.2023 року)

Рецензенти:

Є.Л. Стрельцов – завідувач лабораторії «Інновації у сфері кримінальної юстиції», професор кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія», доктор теології, член-кореспондент Національної академії Правових наук України, заслужений діяч науки і техніки України, доктор юридичних наук, професор.

В.В. Бондаренко – доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства імені заслуженого професора М.С. Бокаріуса Харківського національного медичного університету, доцент кафедри криміналістики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат медичних наук, юрист.

О.С. Кофанова – доцент кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент.

Укладачі:

Н.М. Ергард – доцент кафедри судової медицини та медичного права Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, судово-медичний експерт вищої кваліфікаційної категорії, 2-го кваліфікаційного класу судово-медичного експерта зі спеціальності «Судово-медична експертиза», кандидат медичних наук (PhD), доцент, юрист.

О.Л. Кобилянський – доцент кафедри цивільного та кримінального права Юридичного факультету Державного університету інфраструктури та технологій, кандидат юридичних наук, доктор філософії, доцент.

А.В. Мусієнко – завідувач кафедри цивільного та кримінального права Юридичного факультету Державного університету інфраструктури та технологій, дійсний член Транспортної академії України, кандидат юридичних наук, доцент.

О.Ю. Петрошак – завідувач відділу комісійних судово-медичних експертиз КЗКОР «Київське обласне бюро судово-медичної експертизи», судово-медичний експерт вищої кваліфікаційної категорії, 2-го кваліфікаційного класу судово-медичного експерта зі спеціальності «Судово-медична експертиза», кандидат медичних наук, доцент.

Ергард Н.М., Кобилянський О.Л., Мусієнко А.В., Петрошак О.Ю. Фіксація тілесних ушкоджень в закладах охорони здоров'я та особливості їх документування у форматі «Стамбульського протоколу»: Навчальний посібник. К.: Видавництво Руслана Халікова, 2023. 54 с.

У навчальному посібнику міститься інформація щодо видів тілесних ушкоджень, їх морфологічних особливостей, визначення давності утворення, надано приклади опису ушкоджень, які утворились внаслідок дії різних видів механічної травми, а також особливості документування ушкоджень у форматі «Стамбульського протоколу». Посібник розрахований на співробітників медичних закладів охорони здоров'я України, судово-медичних експертів, органи досудового розслідування та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку фахівців в медичній та юридичній галузі.

УДК: 340.620.6.:616.001

ISBN 978-617-8310-09-7

© Ергард Н.М., Кобилянський О.Л.,
Мусієнко А.В., Петрошак О.Ю., 2023
© Видавництво Руслана Халікова, 2023

З М І С Т

Передмова	4
Розділ 1. Катування в умовах війни: проблемні питання фіксації тілесних ушкоджень в рамках проведення судово-медичної експертизи	5
Розділ 2. Особливості документування тілесних ушкоджень у форматі «Стамбульського протоколу»	10
Розділ 3. Загальні правила фіксації	11
Розділ 4. Синці та крововиливи	15
4.1. Визначення, види та давність утворення	15
4.2. Приклади опису	19
Розділ 5. Садна	27
5.1. Визначення, види та давність утворення	27
5.2. Приклади опису	28
Розділ 6. Рани	33
6.1. Визначення та їх види	33
6.2. Приклади опису	39
Розділ 7. Странгуляційна борозна	45
7.1. Визначення та її види	45
7.2. Алгоритм фіксації	47
7.3. Приклади опису	48
Розділ 8. Електротравма	50
8.1. Визначення та її види	50
8.2. Приклади опису	51
Список використаних джерел	52

ПЕРЕДМОВА

Початок повномасштабної війни, яка наразі триває в Україні з 24 лютого 2022 року, призвів до масових травмувань та загибелі як серед військовослужбовців, так і серед цивільних осіб.

Через збільшення випадків травмування відбувається перевантаження закладів охорони здоров'я, що призводить до зменшення часу на індивідуальний огляд кожної потерпілої особи та повноцінну фіксацію, виявлених у них, тілесних ушкоджень.

Неповний опис тілесних ушкоджень призводить до втрати важливої інформації, яка необхідна для підтвердження фактів вчинених воєнних злочинів проти українського народу.

Тому, важливо акцентувати увагу працівників різних закладів охорони здоров'я України на порядку опису морфологічних особливостей тілесних ушкоджень, заподіяних різними видами травмуючих предметів, що допоможе об'єктивно підтвердити характер, механізм та давність спричинення тілесних ушкоджень під час проведення судово-медичних експертизи та надати обґрунтовано-підтверджені відповіді на питання органів досудового розслідування та суду.

У навчальному посібнику міститься інформація щодо видів тілесних ушкоджень, їх морфологічних особливостей, визначення давності утворення, а також приклади опису ушкоджень, які утворились внаслідок дії різних видів механічної травми. Вказані особливості документування тілесних ушкоджень у форматі «Стамбульського протоколу».

Навчальний посібник розрахований на співробітників закладів охорони здоров'я України, судово-медичних експертів, органи досудового розслідування та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку фахівців в медичній та юридичній галузі.